

Музиколошки институт SAZU
Nacionalni svet slovenske narodne manjšine
Radiotelevizija Srbije

DAVORIN JENKO

(1835-1914)

Ob 100-letnici skladateljeve smrti

Beograd, Srbska akademija znanosti in umetnosti,
26. in 27. november 2014

ORGANIZACIJSKI ODBOR

dr. Melita Milin, direktorica Muzikološkega inštituta SAZU

dr. Anica Sabo, Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v
Republiki Srbiji;
Fakulteta glasbene umetnosti

dr. Katarina Tomašević, Muzikološki inštitut SAZU

Ana Pavlović, urednica Glasbene redakcije Radio-televizije Srbije

Ivana Vesić, MA, Muzikološki inštitut SAZU

Srđan Atanasovski, MA, Muzikološki inštitut SAZU

Organizacija znanstvenega srečanja in objava te publikacije sta rezultat dela v okviru projekta *Identiteta srbske glasbe od lokalnih do globalnih okvirov: tradicije, spremembe, izzivi* (št. 177004/2011–2014) Muzikološkega inštituta SAZU, ki ga je podprlo Ministrstvo za prosveto, znanost in tehnološki razvoj Republike Srbije. Pripravo in tisk je finančno podprl Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Republiki Srbiji.

Muzikološki inštitut SAZU

Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji

Radio-televizija Srbije

DAVORIN JENKO
(1835–1914)

Ob 100-letnici skladateljeve smrti

PROGRAM:

SLAVNOSTNA AKADEMIJA POSVEČENA DAVORINU JENKU

Sreda, 26. november 2014, Slavnostna dvorana SAZU, II. nadstropje,
ob 11. uri

Predvajanje umetniškega filma *Davorin Jenko – ustvarjalec himn in budnic*

Avtorja: Ana Pavlović in Dragomir Zupanc

Režija: Dragomir Zupanc

Produkcija Kulturno-izobraževalnega programa RTS, 2014

ZNANSTVENO SREČANJE

Davorin Jenko (1835–1914) – Prispevki za kulturo spomina

Sreda, 26. november 2014, SAZU, Dvorana 1/I. nadstropje, ob 14. uri

KONCERT SKLADB DAVORINA JENKA

Četrtek, 27. november 2014, Galerija SAZU, ob 18. uri

Beograd, Srbska akademija znanosti in umetnosti

26. in 27. november 2014

DAVORIN JENKO
(1835–1914)

Ob 100-letnici skladateljeve smrti

SREDA, 26. november 2014
Slavnostna dvorana SAZU, II. nadstropje
Ob 11. uri

SLAVNOSTNA AKADEMIJA POSVEČENA DAVORINU JENKU

Pozdravne besede:

Akademik Dimitrije Stefanović

Predstavnik Veleposlaništva Republike Slovenije, gospod Marko Polajžer, konzul

dr. Melita Milin, direktorica Muzikološkega inštituta SAZU

Predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v Republiki Srbiji

O Davorinu Jenku govori

dr. Katarina Tomašević

Predvajanje umetniškega filma *Davorin Jenko – ustvarjalec himn in budnic*

Avtorja: Ana Pavlović in Dragomir Zupanc

Režija: Dragomir Zupanc

Produkcija Kulturno-izobraževalnega programa RTS, 2014

12:45 Klub SAZU (mezanin) Pogostitev

14:00 – 19:00 SAZU, Dvorana 1 (I. nadstropje)

ZNANSTVENO SREČANJE

Davorin Jenko (1835–1914) – Prispevki za kulturo spomina

ČETRTEK, 27. november 2014

Galerija SAZU

Ob 18. uri

KONCERT SKLADB DAVORINA JENKA

Izbor programa: dr. Anica Sabo

ZNANSTVENO SREČANJE

Davorin Jenko (1835–1914) – Prispevki za kulturo spomina

POVZETKI

Sreda, 26. november, SAZU, Dvorana 1 (I. nadstropje)

14:00–19:00

ZNANSTVENO SREČANJE

Davorin Jenko (1835–1914) – Prispevki za kulturo spomina

SAZU, Dvorana 1 (I. nadstropje)

Predsedujoča, dr. Anica Sabo

14:00 – 14:30 – Sonja Marinković (Fakulteta glasbene umetnosti, Beograd)

Delo Davorina Jenka s stališča razvoja glasbe v Srbiji in Evropi

14:30 – 15:00 – Maja Đukanović (Filološka fakulteta, Beograd)

Literarne teme v skladbah Davorina Jenka

15:00 – 15:30 – Marijana Kokanović-Marković (Akademija znanosti, Novi Sad)

Davorin Jenko na odru Srbskega narodnega gledališa v Novem Sadu (1861-1914): recepcija predstave s petjem „Seoska lola“

15:30 – 16:00 – Srđan Atanasovski (Muzikološki inštitut SAZU, Beograd)

Proizvajanje utelešenja skupnosti narodne maskulinitete: dela Davorina Jenka na repertoarjih srbskih akademskih pevskih družb

16:00 – 16:30 – pavza

Predsedujoča dr. Melita Milin

16:30 – 17:00 – Anica Sabo (Fakulteta glasbene umetnosti, Beograd)

Analitične opore v preučevanju opusa Davorina Jenka (1835–1914)

17:00 – 17:30 – Mladena Prelić (Etnografski inštitut SAZU, Beograd)

Davorin Jenko v kulturni zgodovini Beograda in Srbije

17:30 – 18:00 – Ivana Vesić (Muzikološki inštitut SAZU, Beograd)

Vrednotenje skladateljskih in dirigentskih dosežkov Davorina Jenka v javnosti Kneževine/Kraljevine Srbije in sosednjih pokrajinah (Vojvodina, BiH, Kneževina/Kraljevina Črna gora): primerjalna obravnava

18:30 – 19:00 – Katarina Tomašević (Muzikološki inštitut SAZU, Beograd)

Kako je o Davorinu Jenku pisal Dragotin Cvetko. Prispevek k preučevanju slovensko-srbskih muzikoloških stikov v obdobju SFRJ

Sonja Marinković
Univerza umetnosti
Fakulteta glasbene umetnosti
Oddelek za muzikologijo
sonja.marinkovic@gmail.com

Delo Davorina Jenka s stališča razvoja glasbe v Srbiji in Evropi

S parafraziranjem naslova članka D. Cvetka, ki je objavljen v zborniku *Kornelije Stanković in njegova doba*, se kaže na nujnost poetotene obravnave razvojnih procesov, ki zaznamujejo srbsko glasbo v drugi polovici 19. stoletja, kar je bilo osnovno izhodišče tudi v njegovem pristopu k sorodni problematiki. Metodološko izhodišče, ki je enako s Cvetkovim, je razvidno tudi v stališču, da je nujna razsvetlitev skupne dejavnosti enega avtorja in sicer v širšem družbenem kontekstu, kar danes mora biti nujno opravljeno glede na sodobne metodološke postavke študija kulture. Namen prispevka je pojasnitev doprinosa Davorina Jenka k razvoju srbske glasbe (ustvarjanje, izvajanje, razvoj inštitucij glasbenega življenja), predvsem pa razsvetlitev osrednjih vprašanj odnosov med predromantičarskimi in romantičarskimi idejami v srbski glasbi tega časa, saj njegova dejavnost povezuje dve razvojni stopnji srbske glasbe – predromantizem in čas Mokranjca, v katerem so nedvomno postavljeni romantičarski temelji v ustvarjanju – zato je nujno treba opredeliti Jenkovo vlogo glede na možne pristope k periodizaciji srbske glasbe tega obdobja. Obravnava drugih osrednjih vprašanj the določil (odnos skladatelja do folklore, panslavizma, profesionalizma in podobno) so v središču razprave. Kriteriji periodizacije so vzpostavljeni v soglasju s pristopom k tem vprašanjem v zgodovini srbske književnosti (Živković, Pavić, Deretić).

Maja Đukanović
Filološka fakulteta
Univerza v Beogradu
maja.djukanovic@fil.bg.ac.rs

Literarne teme v skladbah Davorina Jenka

Med najuglednejšimi imeni beograjske intelektualne elite v drugi polovici 19. stoletja je ime Davorina Jenka, ki je v beograjskih kulturnih krogih bil visoko cenjen, o čemer priča njegovo članstvo v Srbskem učenem društvu in Srbski kraljevi akademiji, izbran pa je bil tudi za častnega člana Glasbene matice v Ljubljani. Jenko v srbski glasbi zavzema pomembno mesto kot avtor glasbe za več kot 90 gledaliških del, pogosto izvajanih na koncu 19. in začetku 20. stoletja. Ta dela so znamenovala beograjski gledališki repertoar, bistveno so vplivala na ustvarjanje srbskih skladateljev in so opazno sodelovala v ustvarjanju narodne zavesti. Poseben prispevek Davorina Jenka glasbeni umetnosti v Srbiji v drugi polovici 19. stoletja je razviden iz pisanja tako imenovanih predstav s petjem, njegovo delo pa pogosto temelji na književnih temah. Še v času študija na Dunaju je Jenko skladal na verze Simona Jenka, Miroslava Vilharja, ter na verze največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Po prihodu v Srbijo je Jenko vzpostavil sodelovanje z vodilnimi srbskimi pesniki tega časa, med drugim z Đuro Jakšićem in Jankom Veselinovićem. Članek ima namen prispevati k boljšemu poznavanju dela skladateljev slovenskega rodu v Srbiji, njihovem ustvarjanju in vplivu na razvoj glasbene umetnosti. V zadnjih nekaj letih je objavljeno več prispevkov v znanstvenih publikacijah, ki temeljijo na nedavno začetem delu na zbiranju gradiva v zvezi z njihovim bivanjem v Srbiji. Njihov opus še vedno ni dovolj raziskan, popis del – notnega gradiva, posnetkov ozvajanj in drugega arhivskega gradiva – je za zdaj še nepopoln.

Marijana Kokanović-Marković
Univerza v Novem Sadu
Akademija umetnosti
Glasbeni oddelek – Muzikologija
marijanakokanovic@yahoo.com

Davorin Jenko na odru Srbskega narodnega gledališa v Novem Sadu (1861-1914): recepcija predstave s petjem *Seoska lola*

V času ustanovitve Srbskega narodnega gledališča v Novem Sadu (1861) do začetka Prve svetovne vojne, je Davorin Jenko skladal glasbo za največje število predstav s petjem, ki so izvedeni na odru tega gledališča. V prispevku je Jenkova gledališka produkcija obravnavana s stališča tedanjih družbeno-političnih okoliščin, s posebnim pogledom na aktualne kapelnike gledališč in njihovo sodelovanje z Jenkom. Kot značilen primer za razsvetlitev recepcije Jenkove glasbe na sceni Srbskega narodnega gledališča, smo se odločili za gledališko igro s petjem v treh dejanjih, *Seoska lola*. Jenko je glasbo za delo Eda Tota skladal leta 1878. Navedeno leto predstavlja pomembno prelomnico v Jenkovem ustvarjanju, saj je prenehal delovati kot dirigent Beograjske pevske družbe, kar mu je omogočilo, da se bolj osredotoči na gledališko delo. V tem obdobju je Jenkova glasba za predstave s petjem postala uspešnejša v skladateljski tehniki in glasbenem izrazu.

Delo *Seoska lola* je uspešno izvajano dobrih dvajset let na sceni Srbskega narodnega gledališča (1884–1909). Kljub odličnem sprejemu pri občinstvu je gledališka uprava leta 1904 od Isidora Bajića naročila novo glasbo, ki naj bi bila bolj “srbska”. Zakaj se je uprava gledališča odločila ravno za to delo, ki je več kot dve desetletji polnilo gledališko blagajno? Ali so verjeli, da bodo ravno skozi priljubljeno predstavo pritegnili občinstvo k bolj “nacionalno” obarvanem delu? Koliko so se pričakovanja obačinstva in samega Bajića izpolnila, ali je nova predstava uspela izriniti Jenkovo verzijo? Odgovore na ta vprašanja nudi tedanji tisk, predvsem novosadski časopis *Pozorište*.

Srđan Atanasovski
Muzikološki inštitut SAZU, Beograd
srdjanatanasovski@yahoo.co.uk

**Proizvajanje utelešenja skupnosti narodne maskulinitete:
dela Davorina Jenka na repertoarjih srbskih akademskih pevskih
družb**

Akadske pevke družbe, med katerimi sta v okvirih srbske kulture najpomembnejši *Obilić* iz Beograda in *Balkan* iz Zagreba, so na koncu 19. stoletja postali svojevrstna ovira za dozdevno feminizacijo značajev in repertoarja pevskih družb. Utemeljene predvsem z moškim zborom, so svoj repertoar gradile na nacionalnih himnah in bojnih klicih, zborovskih žanrih, ki so bili popularni od začetka 19. stoletja. Glede na lastnosti teh skladb nastopi srbskih akademskih pevskih družb niso predstavljali zgolj srbske narodne identitete, temveč utelešenje demonstracije nacionalne maskulinitete in militarizma. V tem prispevku bo posebno analizirana vloga posameznih zborovskih skladb Davorina Jenka na repertoarjih omenjenih družb (kot je skladba za moški zbor *Haj!* – „Rekel nam je Bog bogov ...“). To analizo bom postavil v kontekst praks potovanja in turnej pevskih družb *Obilić* in *Balkan*. Dolga in ekstenzivna potovanja so bila eden najpomembnejših vidikov dejavnosti srbskih akademskih pevskih družb, kar je hkrati razumljeno kot izpolnitev njihove misije v procesu „prebujanja naroda“. Posebno bom obravnaval na kakšen način so izvajanja Jenkovih skladb funkcionirala kot mehanizmi proizvodnje svojevrstne afektivne narodne skupnosti potnikov-pevcev, oziroma pevcev in občinstva.

Anica Sabo
Univerza umetnosti v Beogradu
Fakulteta glasbene umetnosti
Oddelek za glasbeno teorijo
isabo@sbb.rs

Analitične opore v preučevanju opusa Davorina Jenka 1835–1914

Analitična percepcija opusa Davorina Jenka se pretežno opira na splošne ugotovitve o harmonskem jeziku, tematski vsebini in opisu ustanavljanja forme. To je razlog, zaradi katerega se v tem prispevku odpirajo vprašanja v zvezi z izločitvijo posameznih analitičnih trenutkov, ki lahko prispevajo k boljšem razumevanju glasbe tega avtorja. Pozornost je usmerjena na orkestrske uverture, ki v njegovem opusu imajo izjemno pomembno mesto, in so poseben analitični izziv ter izbrane zborovske skladbe.

Uverture so pisane v enem stavku, njihova forma pa je najpogosteje zaznamovana kot prosta, s pogostim poudarkom značilnosti fantazije. Ob upoštevanju teh stališč bodo predstavljeni obrisi cikličnosti. V tem smislu bo posebej obravnavana uvertura *Milan*, druge uverture iz njegovega opusa (*Aleksandar*, *Kosovo* in uvertura za predstavo s petjem *Dido*) pa bodo obravnavane kot možno dopolnilo analitičnih opazanj. Elementi cikličnosti se opazijo tudi v posameznih zborovskih skladbah. Največje število zborovskih del je Davorin Jenko napisal za določene praznike, posamezne dogodke, najrazličnejše priložnosti, in napisal je himne za številne pevske družbe, ki so takrat obstajale v Srbiji. Takšna dela, ki prevladujejo v njegovem opusu, ne vsebujejo potencialov cikla, toda ti elementi se najdejo v posameznih skladbah za moški zbor, kot na primer v zborih *Medu braćom*, *Nek dušman vidi*, *Prvo doba Srbije*, *Srpska zvezda*, *Ustaj rajo*. Posamezni zbori bodo obravnavani kot analitični vzorec za ogled potencialov ciklične forme. Možnost primerjanja posameznih skladb iz Jenkovega opusa s koncepcijo cikla, ki se lahko razume kot standardizirana, napoti na analitična dokazila o koherentnosti glasbenega poslopja.

Mladena Prelić
Etnografski inštitut SANU
Beograd
mladena.prelic@ei.SAZU.ac.rs

Davorin Jenko v kulturni zgodovini Beograda in Srbije

Davorin Jenko (1835–1914), skladatelj in dirigent, „človek dveh domovin“, panslovanskih prepričanj, Slovenec po rodu, ki je več kot štirideset let živel in delal v Beogradu, je za seboj pustil pomembno delo. V Srbiji se njegov doprinos k razvoju glasbe dojema kot posebno dragocen. Zgodovinarji glasbe običajno sklepajo, da je Jenko premostil časovni prepad med Kornelijem Stankovićem (1831–1865) in Stevanom Mokranjcem (1856–1914), ter da je do pojava slednjega bil osrednja osebnost glasbenega življenja v Srbiji. Ni bil zgolj plodoviti ustvarjalec več glasbenih žanrov, temveč je kot kapelnik Narodnega gledališča prispeval k uvajanju kriterijev v glasbeno izvajanje. On je verjetno najbolj plodovit ustvarjalec odrske glasbe v Srbiji vse do današnjih dni, kateri je utrl pot operni glasbi pri Srbih, in je začetnik instrumentalne glasbe, katero pred njim v tem okolju nihče ni ustvarjal. Jenko je tudi skladatelj srbske nacionalne himne *Bože, pravde*. Glede na vse to, je njegovo mesto v kulturni zgodovini Beograda in Srbije zelo visoko. Po drugi strani to mesto ni brez ambivalenc. Obdobje, v katerem je Jenko živel in ustvarjal, je istočasno bilo obdobje razvoja Beograda kot urbanega, kozmopolitskega, tolerantnega središča, s specifičnim boemskim življenjem, po drugi strani pa obdobje razvoja nacionalne kulture mlade države, v kateri je Beograd, kot glavno mesto, v simbolnem smislu tudi najpomembnejše središče, v določenih vidikih lahko bil tudi izključen in percipiral Jenka kot tujca. Poleg tega, je spreminjanje državnih meja v prejšnjem stoletju tudi vplivalo na percepcijo *naše-tuje*, oziroma *bližnje-oddaljeno*. V prispevku se ukvarjam z vprašanjem mesta Davorina Jenka v kulturni zgodovini Beograda in Srbije, oziroma z načini, na katere se (je) ustvarja(lo) družbeni spomin na Jenka in njegovo delo.

Ivana Vesić
Muzikološki inštitut SANU (Beograd)
kakavhoror@gmail.com

**Vrednotenje skladateljskih in dirigentskih dosežkov
Davorina Jenka v javnosti Kneževine/Kraljevine Srbije in sosednjih
pokrajinah (Vojvodina, BiH, Kneževina/Kraljevina Črna gora):
primerjalna obravnava**

Razumevanje vloge Davorina Jenka v srbski kulturi in glasbi na koncu 19. in v začetku 20. stoletja je šlo skozi različne faze. Najprej je slavljn in izjemno cenjen zaradi svojega predanega dela tako v pevskih družbah (Pančevačko srpsko crkveno pevačko društvo; Beogradsko pevačko društvo) in v Kraljevem-srbskem narodnem gledališču v Beogradu, kot na področju skladateljskega ustvarjanja. To potrjujejo afirmativne ocene kritikov in zapisovalcev glasbenega življenja iz tega obdobja, potem zastopanost njegovih del na koncertnih repertoarjih, in ne nazadnje članstvo v prestižnih institucijah kot so Srbsko učeno društvo (1869) ter Srbska kraljeva akademija znanosti (1887). Toda, Jenko je postopoma izrinjen z osrednjega položaja na srbski javni sceni. Ta proces se, po eni strani, lahko razume kot rezultat t.i. „izmenjave generacij“, po drugi pa kot posledica več desetletnega previranja v okviru politične sfere v Kraljevini Srbiji. Politična situacija, predvsem kompleksna od konca 19. stoletja in med Balkanskimi vojnama, ter do konca Prve svetovne vojne, je na več načinov vplivala na spremembe na področju kulture in glasbe. V prispevku se ravno obravnava vprašanje, koliko je svojevrstna „sprememba paradigme“, ki se je udejanjala v zadnjem desetletju 20. stoletja v političnih okvirih, razširjena tudi na kulturne in umetniške, pogojila drugačno vrednotenje dosežkov in vloge Davorina Jenka v srbski glasbeni zgodovini. Takšen obrat se spremlja skozi posebno krepitev vpliva intelektualcev zbranih okoli Beograjske pevske družbe in ideološke platforme, ki so jo zastopali tako v srbski javnosti kot v javnosti sosednih pokrajin, na primer v

Vojvodini. Namreč, v primerjavi z do tedaj aktualnim „panslavističnim“ pogledom na srbsko glasbeno in kulturno zgodovino, je omenjena skupina intelektualcev zastopala „ekskluzivistično“ obarvana stališča, s postavljanjem posebnega poudarka na vezo med umetniškim ustvarjanjem in etničnim poreklom, ter glasbeno folkloro in visoko umetnostjo v kontekstu ustvarjanja nacionalne kulture in glasbe. Med najpomembnejšimi sklepi je ta, da je v tej novi postavki koncepta srbske glasbe pozicija Davorina Jenka, predsvem kot skladatelja, postavljena kot problematična. Poleg tega, da je Jenkovo etnično poreklo razumljeno kot posebna ovira, je bila sporna tudi njegova naklonjenost žanrom in zvočnim okvirom „salonske glasbe“.

Vrednotenje poetike in dirigentske dejavnosti Davorina Jenka se ni spremenilo na ta način v javnosti drugih, sosednjih pokrajin. V Bosni in Hercegovini pod Osmanlijami ali pod Avstro-ogrsko od l. 1908 ter Kneževini/Kraljevini Črni gori, je Jenko še naprej imel izjemen pomen. Njegove skladbe so bile zelo zastopane na repertoarjih lokalnih pevskih družb v več desetletjih in med publicisti ter vplivnimi časopisi je veljala nedvomna naklonjenost do tega avtorja. Izhodišče takšnih regionalnih distinkcij bo problematizirano z opažanjem razlik v političnih interesih lokalnih elit, predvsem v zvezi z reševanjem t.i.balkanskega ali srbskega vprašanja.

Katarina Tomašević
Muzikološki inštitut SAZU, Beograd
katarina.tomashevic@gmail.com

**Kako je o Davorinu Jenku pisal Dragotin Cvetko.
Prispevek k preučevanju slovensko-srbskih muzikoloških stikov v
obdobju SFRJ**

V zajetnem in pomembnem opusu Dragotina Cvetka (1911–1993) – utemeljitelja slovenske in enega vodilnih figur jugoslovanske muzikologije – preučevanje življenja in dela Davorina Jenka (1835–1914) je imelo smisel svojevrstne prelomnice proti področju glasbenega zgodovinopisja kot bodoči in trajni opredelitvi avtorja. Cvetkovo delo na prvi, in do zdaj edini monografiji posvečeni življenju in delu Davorina Jenka, se je udejanjalo v začetku petdesetih let 20. stoletja, kot del projekta Muzikološkega inštituta Srbske akademije znanosti (ustanovljen l. 1948), na pobudo in ob izjemni, prijateljski podpori Petra Konjovića (1883–1971), tedaj na položaju direktorja Inštituta. Tiskana leta 1952 v cirilicni izdaji (SAN in Muzikološki inštitut) se je Cvetkova monografija pojavila tudi v slovenščini (Ljubljana, 1955; druga izdaja: Maribor 1980). Cvetkova monografija je še od časa izida temelj za preučevanje dela Davorina Jenka v zgodovini slovenske, in še bolj – srbske glasbe, istočasno pa priča o metodoloških izhodiščih domače znanosti o glasbi v začetku petdesetih let. Utemeljeni na pozitivističnih načelih, Svetkovi pogledi na politične, ideološke in kulturne lastnosti Jenkove dobe, zaznamujejo avtorjev poskus komparativne obravnave razvojnih problemov srbske in slovenske glasbene zgodovine, kot izhodišča za, po avtorjevih besedah „začetek izgradnje jugoslovanske glasbene zgodovine.“

Katero mesto je Dragotin Cvetko podelil Davorinu Jenku v stilni periodizaciji romantičarske dobe na južnoslovanskih prostori, na kakšen način je interpretiral Jenkove relacije s sodobniki – predstavniki intelektualne in umetniške elite srbske družbe na prehodu iz 19. v 20. stoletje, in kateri so Cvetkovi ključni doprinosi k celotnem pogledu na Jenkov opus – je zgolj nekaj vprašanj, ki bodo sprožena v tem prispevku.

Posebna pozornost bo posvečena korespondenci med Cvetkom in Konjovičem (Katarina Bedina, *Povprečen nisem hotel biti*, Ljubljana, 2007) ter viru manj znanih, dragocenih podatkov ne le o fazah in vidikih nastanka monografije o Davorinu Jenku, temveč o tesnem sodelovanju dveh uveljavljenih ustvarjalec v procesih ustvarjanja strategije razvoja znanosti o glasbi v SFRJ.

VEČER SKLADB DAVORINA JENKA (1835–1914)

Izbor programa: dr. Anica Sabo

Galerija SAZU

Četrtek, 27. november 2014, ob 18. uri

VEČER SKLADB DAVORINA JENKA (1835–1914)

- Ob 100-letnici skladateljve smrti -

Naprej, zastava Slave (besedilo: Simon Jenko)

Lipa (ljudska pesem)

Strune milo se glasite (besedilo: France Prešern)

Kršni dome (besedilo: Ljubinko Petrović)

Opelo

Ekumenski muški hor - Ekumenski moški zbor
dirigent Bratislav Prokić

Na tujih tleh (besedilo: Anton Funtek)

Radmila Vladetić, sopran
Oliver Sabo Batanč, bariton
Milica Sekulić, klavir

Milan – orkestrska uvertura, priredba za klavir
Milica Sekulić, klavir

Mlada Jelka – romanca (besedilo Dragomir Brzak)
Oliver Sabo Batanč, bariton
Milica Sekulić, klavir

Vabilo (besedilo: Simon Jenko)

Među braćom (besedilo: N. Špun)

Bože pravde (besedilo: Jovan Đorđević)

Ekumenski muški hor - Ekumenski moški zbor
dirigent Bratislav Prokić

Komentar programa: Adriana Sabo

VEČER SKLADB DAVORINA JENKA (1835–1914)

-Ob 100-letnici skladateljeve smrti -

Koncert ob 100-letnici smrti Davorina Jenka je koncipiran skozi vrsto del tega avtorja, kot živega spomina na njegovo ustvarjalno poetiko. V programu dominirajo zborovske skladbe, ki imajo ključno vlogo v Jenkovem ustvarjanju, a slišali bomo tudi solo skladbo in duet, ki tudi predstavljata pomembno žanrsko lastnost njegovega opusa. Davorin Jenko se lahko razume kot ustanovitelj orkestrske glasbe v Srbiji, na koncertu pa bo ta segment njegovega ustvarjanja, predstavljen z uverturo, ki jo je avtor priredil za klavir. Glede na to, da so zborovske skladbe navdihnjene z besedili na obeh jezikih, lahko ta koncert razumemo tudi v luči prizadevanj, da se z glasbo poudarijo tesne vezi med dvema narodoma, ki jih je s svojim ustvarjanjem negoval tudi Jenko osebno. Skladbe, ki so na programu, predstavljajo primere zelo popularnih ljubezenskih, rodoljubnih in ljudskih pesmi, priljubljenih med pripadniki meščanskega razreda, ki se je konec 19. stoletja formiral v Srbiji.

Koncert se začne in konča z dvema himnama. Prva je na programu skladba *Naprej, zastava Slave* (besedilo: Simon Jenko) iz Jenkovega zgodnjega obdobja ustvarjanja. Ustvarjena je v času njegovega študija na Dunaju, ko je kot vodja Slovenske pevske družbe tega mesta, skladal rodoljubne pesmi in pesmi posvečene ideji panslavizma. Najprej je, po Prvi svetovni vojni, postala del tridelne himne Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, danes pa je ta skladba znana kot uradna himna vojske Republike Slovenije. Sledita ji dve zelo popularni pesmi v slovenščini – *Lipa* (ljudska) in *Strune, mило se glasite* (besedilo: France Prešern) –, obe umirjenega in elegičnega značaja. Prva je, zahvaljujoč dejstvu, da je lipov list simbol Slovenije, v času fašistične ideologije bila simbol upora in ljubezni do domovine, druga pa je uglasbljena na poetsko besedilo, posvečena nežni ljubezni do dekleta. *Kršni dome* (besedilo: Ljubinko Petrović) za moški zbor je rodoljubna skladba borbenega značaja, ki vabi k osvoboditvi srbskega naroda. Sledi ji *Opelo*, skladba, ki se hrani v arhivu Muzikološkega inštituta SANU, ki bo tokrat izvedena v spomin

na Davorina Jenka. Duet za sopran in bariton, *Na tujih tleh* (besedilo: Anton Funtek) je tudi z rodoljubno tematiko, toda za razliko od skladbe *Kršni dome*, v tej skladbi prevladuje melanholično vzdušje, besedilo pa opisuje domotožje.

Osrednje mesto v programu zavzema eno najbolj znanih in najpomembnejših skladb, uvertura *Milan*, v priredbi za klavir. Na podlagi te uverture in uverture *Srpkinja* je Jenko leta 1888 sprejet za člana Srbske kraljeve akademije, verzijo za klavir, ki bo nočoj izvedena, pa je priredil sam skladatelj.

V drugačnem zvočnem vzdušju je uglasbljena *Mlada Jelka*, skladba iz predstave s petjem *Didó*, izpod peresa Janka Veselinovića (1862–1905) in Dragutina Brzaka (1851–1905). Kakor tudi številne druge pesmi iz predstav s petjem, je postala zelo popularna v meščanskih krogih tistega časa, in je izvajana tudi samostojni, v najrazličnejših priložnostih. O njeni popularnosti priča tudi dejstvo, da je pesem na albumu Žarka Savića, znanega beograjskega pevca, ustanovitelja Opere na bulevarju, v kateri so, na začetku prejšnjega stoletja izvajane mnoge znane operete, predstave s petjem in gledališke predstave. Skladba *Vabilo* (besedilo: Simon Jenko), je tudi iz arhiva Muzikološkega inštituta SANU, in obstaja v dveh verzijah, v slovenščini in srbsčini (*Dođi mi draga*), ob tej priložnosti pa bo zbor predstavil posebno različico in bo izvedel pesem z besedilom na obeh jezikih. Program zaokrožita dve rodoljubni pesmi. *Među braćom* (besedilo: N. Špun) je napitnica in je najboljše delo na programu, zaznamovano z odrskim dojetjem, sicer tipičnim za glasbeni jezik Davorina Jenka, za skladbo *Bože pravde*, aktualno himno Republike Srbije pa vsekakor lahko povemo, da gre za najbolj znano avtorjevo skladbo tukaj.

Adriana Sabo

ZALOŽNIKA

Muzikološki inštitut SAZU
Nacionalni svet slovenske narodne manjšine v Srbiji

Za založnika

Melita Milin, direktorica Muzikološkega inštituta SAZU
Željko Kljun, predsednik Nacionalnega sveta slovenske narodne manjšine v
Republiki Srbiji

Urednici

Katarina Tomašević
Maja Đukanović

Prevod besedil v slovenščino
Maja Đukanović

Oblikovanje platnic
Marija Vauda

Tisk
Tampograf

Beograd
2014

ISBN: 978-86-6229-004-5